

Περίληψη για τους Πολίτες του
Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης
2014 - 2020
Νοέμβριος 2014

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης (ΑΜΘ) 2014-2020 θα στηρίξει την αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας ΑΜΘ, και θα συμβάλλει τόσο στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014 - 2020 της Ελλάδος, όσο και στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική «Ευρώπη 2020». Οι κύριες προτεραιότητες του προγράμματος έχουν επιλεγεί κατόπιν εκτεταμένης διαβούλευσης τόσο με τους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους όσο και με τα άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020 που διεξήχθη κατά τη διάρκεια των ετών 2013 και 2014. Η παρούσα περίληψη συνοψίζει το ΠΕΠ ΑΜΘ όπως υπεβλήθη επίσημα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Νοέμβριο 2014.

1. Υφιστάμενη Κατάσταση

Βασικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (ΠΑΜΘ) αποτελεί η, ως προς τη χώρα αλλά και η ως προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), συνοριακή της θέση, η οποία μέχρι σχετικά πρόσφατα (1989), επέβαλε σημαντικούς περιορισμούς στην προς βορρά και προς ανατολάς κινητικότητα. Την τελευταία δεκαετία η ΠΑΜΘ μετασχηματίζεται από «ακριτική περιφέρεια» σε «πύλη της χώρας και της ΕΕ» μέσω της ολοκλήρωσης της Εγνατίας Οδού και των Καθέτων Αξόνων της, της διέλευσης από το έδαφός της σημαντικών ενεργειακών δικτύων και μέσω της διεύρυνσης της ΕΕ σε γειτονικά κράτη (Βουλγαρία, Ρουμανία).

Παρ' όλα αυτά, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΠΑΜΘ δεν έχει καταφέρει να ξεπεράσει το 75% του μ.ο. της ΕΕ σε όλη την ενδεκαετία 2000-2010. Αυτό οφείλεται στο ότι τα διαρθρωτικά προβλήματα της ΠΑΜΘ δεν έχουν μέχρι σήμερα αντιμετωπισθεί συστηματικά και παρά τις πολιτικές που εφαρμόστηκαν στο παρελθόν. Έτσι, συγκριτικά με τις λοιπές Περιφέρειες της Χώρας, η οικονομία της ΠΑΜΘ διακρίνεται από τρία κύρια χαρακτηριστικά:

- ιστορικά χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης,
- παραδοσιακή παραγωγική δομή με έντονο αγροτικό προσανατολισμό και
- σημαντική συσσώρευση επενδεδυμένου κεφαλαίου, αλλά κυρίως με τη μορφή υποδομών (μεταφορών και ενέργειας).

Στο χώρο της ΠΑΜΘ οι ανισότητες επιμένουν, ενώ η φτώχεια και η ανεργία αυξάνονται, ιδιαίτερα μετά το 2008. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης αποτυπώνονται στην απώλεια **34.205** θέσεων εργασίας κατά την περίοδο 2008-2011. Παράλληλα, η συμμετοχή της ΠΑΜΘ στην απασχόληση, συνεχίζει να υπολείπεται τόσο του Ευρωπαϊκού μ.ο. όσο και του Εθνικού ενώ είναι ιδιαίτερα χαμηλή στους νέους (έως 24 ετών).

Εν τούτοις το πλούσιο **ενδογενές δυναμικό** της ΠΑΜΘ (φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι αλλά και ανθρώπινο δυναμικό) παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης με κυριότερα δυνατά σημεία:

- τη σχετικά ευρεία παραγωγική βάση,
- την πρόσφατη δυναμική δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων της σε Ε&Α,
- το πλούσιο υδατικό και ενεργειακό δυναμικό (ιδίως ΑΠΕ), το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και οικολογικό απόθεμα, τους πολιτιστικούς και ορυκτούς πόρους,
- ικανοποιητικά ανεπτυγμένες υποδομές οδικών μεταφορών και προοπτικές διασύνδεσης με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα,
- σημαντικές σε ποσότητα και ισόρροπα αναπτυγμένες υποδομές βιομηχανικής συγκέντρωσης (ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ),
- την ισχυρή ταυτότητα των κύριων αστικών κέντρων και τη διαπολιτισμικότητα και
- τη σχετική εμπέδωση πνεύματος κατευθυνόμενου από την προσέγγιση της αειφόρου ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής.

Ταυτόχρονα, η γεωγραφική θέση της ΠΑΜΘ τόσο σε σχέση με τα Βαλκάνια και τις Δημοκρατίες της Μαύρης Θάλασσας, όσο και σε σχέση με την Ασιατική Ήπειρο και τη Μεσόγειο παρουσιάζει σημαντικές αναπτυξιακές ευκαιρίες σε 3 τομείς: τις εξαγωγές, τον τουρισμό και την ενέργεια. Από τον περιβάλλοντα γεωγραφικό χώρο ξεχωρίζουν ως εμπορικοί εταίροι η Τουρκία, η Βουλγαρία, η FYROM και η Ρουμανία καθώς αποτελούν σημαντικούς εξαγωγικούς προορισμούς, ενώ πρόσφατα αναπτυσσόμενες αγορές είναι η Γεωργία και το γειτονικό της Αζερμπαϊτζάν, η Μολδαβία, η Ρωσία, ο Λίβανος και η Μάλτα. Από τις χώρες αυτές η Ρωσία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω του μεγέθους της. Πρόσφατα, οι χώρες της Βαλκανικής και της Μαύρης Θάλασσας καθώς και η γειτονική Τουρκία παρουσίασαν ένα πρόσθετο ενδιαφέρον, καθώς αντιπροσωπεύουν πλέον σημαντικές και ανερχόμενες τουριστικές αγορές. Σημαντική διευκόλυνση τόσο για τις εξαγωγές όσο και την τουριστική ανάπτυξη αποτελούν τα κατασκευαζόμενα Διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών. Παράλληλα, η διέλευση ενός αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου (ΔΕΣΦΑ) και η προγραμματιζόμενη διέλευση του TAP από την επικράτεια της ΠΑΜΘ παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες τόσο στον τομέα της παραγωγής ενέργειας, όσο και σε σχέση με τη βελτίωση των οικονομικών συντελεστών των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

2. Αναπτυξιακή Στρατηγική

Πρόθεση της ΠΑΜΘ είναι η αναστροφή του αρνητικού κλίματος που δημιουργήθηκε από την πρόσφατη οικονομική κρίση, και η εδραίωση ενός νέου προτύπου ανάπτυξης το οποίο στοχεύει σε «**ενδογενή-αυτοτροφοδοτούμενη**» και όχι «**επιδοτούμενη**» **ανάπτυξη** και βασίζεται στην ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου μέσω:

- της **αξιοποίησης των διαθέσιμων αλλά ανεκμετάλλευτων περιφερειακών πόρων και υποδομών** καθώς και των διαθέσιμων εθνικών, ευρωπαϊκών και ιδιωτικών κεφαλαίων-ώστε να τροφοδοτηθεί βραχυπρόθεσμα η διαδικασία ενεργοποίησης των παραπάνω πόρων και να παραχθεί μακροπρόθεσμα τοπική υπεραξία που θα καταστήσει την αναπτυξιακή διαδικασία «αυτοτροφοδοτούμενη» και
- της **αξιοποίησης του ευρύτερου γεωγραφικού περιβάλλοντος** (διασυνοριακή περιοχή, Μεσόγειος, αναδυόμενες αγορές Μαύρης Θάλασσας) και των εδραιωμένων ή δυνητικών σχέσεων με αυτό.

Η υλοποίηση των παραπάνω πρέπει να γίνει μέσω της **ενίσχυσης των παραγόντων και διαδικασιών που επηρεάζουν την επιχειρηματική επιτυχία** και όχι με κίνητρα που απλώς επηρεάζουν τη χωροθέτηση επιχειρήσεων.

Το αναπτυξιακό όραμα της ΠΑΜΘ για το 2020 είναι η «**ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας ώστε, να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές της δυναμικό, τη γεωγραφική της θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων**», η δε αναπτυξιακή της στρατηγική βασίζεται σε:

α. Στον τομέα της οικονομίας:

- Ενίσχυση επιλεγμένων οικονομικών δραστηριοτήτων με συγκριτικά πλεονεκτήματα ως πυλώνων ανάπτυξης της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικής επιτυχίας μέσα από ταχεία ενσωμάτωση υφιστάμενης τεχνολογίας, παραγωγή εγχώριας καινοτομίας και επέκταση επιχειρήσεων στην αλυσίδα καθετοποίησης και διασύνδεση παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και προώθηση σε νέες αγορές των πλέον εξαγωγίμων προϊόντων/υπηρεσιών.

β. Στον κοινωνικό τομέα:

- Βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, μέσα από στοχευμένες δράσεις για την χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των κατοίκων της ΠΑΜΘ.
- Αύξηση της απασχόλησης και καταπολέμηση της φτώχειας, μέσα από την υλοποίηση ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων και πρωτοβουλιών, ενεργητικών πολιτικών για ένταξη στην αγορά εργασίας ειδικών ομάδων που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης, ή/και δια βίου μάθησης και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας ως μοντέλου οργάνωσης της παραγωγής, της οικονομίας και της συλλογικής ζωής.
- Βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης ποσοτικά και ποιοτικά, με τη συμπλήρωση της κτιριακής υποδομής, την πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής, την ενίσχυση της συμμετοχής ειδικών ομάδων του πληθυσμού στην εκπαίδευση και σε προγράμματα δια βίου μάθησης και τη σύνδεση της κατάρτισης με τις ανάγκες του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος της ΠΑΜΘ.

γ. Στον τομέα του περιβάλλοντος και των υποδομών:

- Διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της Π-ΑΜΘ, μέσα από τη βελτίωση της εφαρμογής των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών μέτρησης και παρακολούθησης του περιβάλλοντος και τεχνολογιών διαχείρισης αποβλήτων, με έμφαση στην ανακύκλωση / επαναχρησιμοποίηση, μέσα από τη δημιουργία αποτελεσματικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών και συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες για την προώθηση σχεδιασμού με βάση τις αρχές της αειφορίας.
- Βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων και του δυναμικού ΑΠΕ μέσα από την προσέλκυση βιώσιμων επενδυτικών σχημάτων, την προώθηση αποτελεσματικότερης τεχνολογίας για τη μείωση των απωλειών και τη διαχείριση ακραίων φαινομένων και κρίσεων.
- Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών μέσα από τη συνδυασμένη λειτουργία δικτύων και εγκαταστάσεων αποθήκευσης, εισαγωγής, εξαγωγής και μεταφοράς, κυρίως με την αξιοποίηση υφιστάμενων και προγραμματιζόμενων αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου.

Βασικό άξονα της παραπάνω αναπτυξιακής στρατηγικής αποτελεί η υλοποίηση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης η οποία εκπονήθηκε το διάστημα 2013-2014 με τη συμμετοχή της επιχειρηματικής και της ερευνητικής κοινότητας.

3. Άξονες Προτεραιότητας και Ειδικοί Στόχοι

Οι **γενικοί στόχοι** του ΠΕΠ ΑΜΘ περιλαμβάνουν:

- **τη διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας,**
- **την αύξηση της απασχόλησης,**
- **την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και**
- **τη βελτίωση της ελκυστικότητας της ΠΑΜΘ ως τόπο κατοικίας και παραγωγής.**

Ωστόσο οι πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) της περιόδου 2014-2020, που αναλογούν στο ΠΕΠ ΑΜΘ, επαρκούν για την επίτευξη μικρού μέρους των παραπάνω στόχων και επομένως θα πρέπει να κατευθυνθούν στην επίτευξη **επιλεγμένων ειδικών στόχων υψηλής προτεραιότητας** διασφαλίζοντας ταυτόχρονα και τη συμβολή στην πολιτική συνοχής της Κοινότητας. Οι επιλεγμένοι αυτοί στόχοι υψηλής προτεραιότητας περιλαμβάνουν τη(ν):

- Αντιμετώπιση της ανεργίας και της φτώχειας μέσω της επιχειρηματικότητας και μέσω της ένταξης μειονεκτικών ομάδων στην αγορά εργασίας.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής αγροτικής οικονομίας μέσω της ανάπτυξης του αγροδιατροφικού τομέα, και της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας βιομηχανίας μέσα από την ενσωμάτωση τεχνολογίας, καινοτομίας και την ένταξη σε αλυσίδες αξίας και συνεργατικά σχήματα,
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας του τριτογενή τομέα με βελτίωση της ποιότητας της τουριστικής προσφοράς.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής και βελτίωση της ικανότητας υποδομών & δομών να στηρίζουν μακροπρόθεσμα την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, με έμφαση:
 - στην ενέργεια (γεωθερμία, βιομάζα),
 - στις μεταφορές (διασύνδεση Εγνατίας, αναβάθμιση οδικών υποδομών),
 - στην υγεία (βελτίωση αποδοτικότητας, κάλυψη υποεξυπηρετούμενων πληθυσμών),
 - στην εκπαίδευση (βελτίωση μορφωτικού επιπέδου, μείωση σχολικής διαρροής) και
 - στις ψηφιακές υπηρεσίες.
- Προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης της ΠΑΜΘ.
- Προστασία του Περιβάλλοντος (αντιμετώπιση πλημμυρών, διαχείριση στερεών αποβλήτων, υδατικών πόρων και προστατευόμενων περιοχών).

Οι δράσεις του προγράμματος για την υλοποίηση των στόχων αυτών διαρθρώνονται σε 4 άξονες προτεραιότητας ως εξής:

- **Άξονας Προτεραιότητας 1 (ΕΤΠΑ): Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Τοπικής Οικονομίας**
- **Άξονας Προτεραιότητας 2 (ΕΤΠΑ): Βελτίωση της Ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως Τόπου Εγκατάστασης Επιχειρήσεων και Ατόμων**
- **Άξονας Προτεραιότητας 3 (ΕΤΠΑ): Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής**
- **Άξονας Προτεραιότητας 4 (ΕΚΤ): Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή**

Το πρόγραμμα παρουσιάζει υψηλό βαθμό συσχέτισης με τους γενικούς και ειδικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και ειδικότερα οι παρεμβάσεις:

- στο επίπεδο της οικονομίας βρίσκονται σε συνάφεια τόσο με το στόχο της «Έξυπνης Ανάπτυξης» (smart growth) όσο και με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainable growth) και εξυπηρετούνται κύρια από τον ΑΠ 1,
- στο επίπεδο των υποδομών και περιβάλλοντος βρίσκονται σε συνάφεια με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainable growth) και εξυπηρετούνται κύρια από τον ΑΠ 2 και
- στο επίπεδο του κοινωνικού τομέα βρίσκονται σε συνάφεια με το στόχο της «Ανάπτυξης χωρίς Αποκλεισμούς» (inclusive growth) και εξυπηρετούνται κύρια από τους ΑΠ 3 & ΑΠ 4.

Η συνολική χρηματοδότηση του προγράμματος ανέρχεται σε **507.739.340 €** (ΕΤΠΑ + ΕΚΤ + Εθνική Συμμετοχή) και το ποσοστό συγχρηματοδότησης είναι 85%. Αναλυτικότερα οι προβλεπόμενοι ειδικοί στόχοι και δράσεις του προγράμματος περιγράφονται παρακάτω ανά άξονα προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1 - "Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Τοπικής Οικονομίας"

Αποτελεί **βασικό άξονα παρέμβασης** για την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014 – 2020, καθώς περιλαμβάνει παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, η οποία είναι βασική προϋπόθεση για τη μακροπρόθεσμη και βιώσιμη βελτίωση κρίσιμων κοινωνικο-οικονομικών δεικτών. Συνδυάζει δε παρεμβάσεις επιχειρηματικότητας με παρεμβάσεις καινοτομίας και τεχνολογίας, ώστε να είναι εφικτή η εφαρμογή της στρατηγικής της «έξυπνης εξειδίκευσης», δηλαδή να επιτευχθεί ο «μετασχηματισμός» της τοπικής οικονομίας από βιομηχανικό πόλο *χαμηλού κόστους* σε βιομηχανικό πόλο *έντασης γνώσης*. Στο πλαίσιο αυτό, οι προγραμματιζόμενες δράσεις αποσκοπούν στο διπλασιασμό των επενδύσεων των επιχειρήσεων σε έρευνα και ανάπτυξη, στην αξιοποίηση ενδογενούς και εισαγόμενης γνώσης και στην αξιοποίηση νέων συλλογικοτήτων που θα απελευθερώσουν δημιουργικές δυνάμεις και θα ενδυναμώσουν τη βάση του δημιουργικού δυναμικού της. Η επίτευξη του φιλόδοξου στόχου του μετασχηματισμού της οικονομίας προϋποθέτει τόσο την ανασυγκρότηση όσο και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού προτύπου, την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας, και την υποστήριξη με συμπληρωματικές δράσεις ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα και με έμφαση στον πολιτισμό και τον τουρισμό.

Ο ΑΠ 1 χρηματοδοτείται με **70.423.094 €** (ΕΤΠΑ + Εθνική Συμμετοχή). Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω 6 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.1 Αύξηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσα από δράσεις επιχειρηματικών επενδύσεων σε εφαρμοσμένη έρευνα για το σχεδιασμό νέων προϊόντων, μέσω κουπονιών καινοτομίας και μέσα από συμπράξεις ομάδων επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς για εφαρμοσμένη έρευνα κοινού ενδιαφέροντος. Όλες οι δράσεις θα αφορούν κατ' αποκλειστικότητα τους κλάδους RIS3.

Ε.Σ.2 Ενίσχυση της συνεργατικής έρευνας μεταξύ ερευνητικών, ακαδημαϊκών φορέων και επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Οι δράσεις που προβλέπονται για την επίτευξη του στόχου περιλαμβάνουν: δράσεις δημόσιων ερευνητικών φορέων για την προώθηση των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων, δράσεις μεταφοράς τεχνολογίας προς επιχειρήσεις, επιδεικτικά έργα από ερευνητικούς φορείς, ανάπτυξη κοινών δομών πειραματισμού μεταξύ ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων και επενδύσεις σε εταιρείες-τεχνοβλαστούς (spin-off).

Ε.Σ.3 Ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακού περιεχομένου σε τομείς της Περιφερειακής Διοίκησης, του Πολιτισμού και του Τουρισμού

Ο στόχος αυτός προβλέπει δράσεις ψηφιοποίησης πολιτιστικού περιεχομένου και δημόσιων δεδομένων, δράσεις ανοιχτής πρόσβασης δημόσιων δεδομένων, και συστήματα αλληλεπίδρασης των Δήμων και άλλων δημόσιων φορέων με τους δημότες και επισκέπτες. Οι δράσεις θα αφορούν κατά προτεραιότητα τον τομέα τουρισμού-πολιτισμού.

Ε.Σ.4 Αύξηση των Νέων Επιχειρήσεων Εντάσεως Έρευνας και Τεχνολογίας (NE-ET) στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Δύο διακριτές δράσεις προβλέπονται για την επίτευξη του στόχου: η δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, και η ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους.

Ε.Σ.5 Αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί αφενός μέσα από την ενίσχυση επιχειρήσεων για την εισαγωγή βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής (η δράση απευθύνεται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις των κλάδων RIS3), και αφετέρου μέσα από την ενίσχυση επιχειρήσεων για την εισαγωγή διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών, τη βελτίωση ενεργειακής απόδοσης και την αξιοποίηση των ΑΠΕ, της γεωθερμίας και της βιομάζας (η δράση απευθύνεται κατ' προτεραιότητα σε επιχειρήσεις τομέων προτεραιότητας της RIS3 και δύναται να επεκταθεί σε όλους του κλάδους της περιφερειακής οικονομίας).

Ε.Σ.6 Αύξηση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ

Για την επίτευξη του στόχου θα χρηματοδοτηθούν αφενός η δημιουργία Δικτύων ή/και Συστάδων Καινοτομίας, σε επιλεγμένες αλυσίδες αξίας της RIS3, και αφετέρου δράσεις συνεργασίας των τομέων τουρισμού-πολιτισμού με κλάδους που επηρεάζουν άμεσα το τουριστικό προϊόν (εστίαση, μεταφορές, εμπόριο, μεταποίηση) με στόχο την ενίσχυση των τουριστικών δικτύων και των ολοκληρωμένων τουριστικών προορισμών.

Άξονας Προτεραιότητας 2 - "Βελτίωση της Ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως Τόπου Εγκατάστασης Επιχειρήσεων και Ατόμων"

Αποτελεί το σημαντικότερο από άποψη χρηματοδοτικής βαρύτητας άξονα του προγράμματος ενώ λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τον ΑΠ 1 καθώς χρηματοδοτεί παρεμβάσεις που:

- βελτιώνουν την αποδοτικότητα υποδομών οι οποίες στηρίζουν την τοπική οικονομία,
- αυξάνουν την προστιθέμενη αξία σε ενισχυόμενες παραγωγικές δραστηριότητες μέσα από την καλύτερη αξιοποίηση υφιστάμενων πόρων, και
- αυξάνουν την ελκυστικότητα της ΠΑΜΘ ως τόπου εγκατάστασης ατόμων και επιχειρήσεων μέσα από τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Ο κύριος στόχος του είναι να συμβάλλει στη βιωσιμότητα του τοπικού παραγωγικού συστήματος μέσα από την επίτευξη «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» και απαιτεί τη συνδυασμένη παρέμβαση στους θεματικούς στόχους (ΘΣ) 4, 5, 6 και 7 της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ο συνδυασμός των ανωτέρω ΘΣ σε κοινό άξονα προτεραιότητας επιδιώκει τόσο τη μείωση του διαχειριστικού κόστους όσο και την αύξηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων καθώς γίνεται δυνατή η υλοποίηση «ολοκληρωμένων παρεμβάσεων» είτε στο πλαίσιο ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων (ΟΧΕ), είτε σημειακών αλλά ολοκληρωμένων θεματικών παρεμβάσεων. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ΟΧΕ Τουρισμού-Πολιτισμού η οποία στοχεύει στη δημιουργία «ολοκληρωμένων τουριστικών προορισμών» με ένα πλέγμα παρεμβάσεων σε σημαντικούς πόρους φυσικής ή/και πολιτιστικής κληρονομιάς, σε αστικά κέντρα και σε πόλους τουριστικής ανάπτυξης που δημιουργούν τουριστικά δίκτυα, συνδυαζόμενες με παρεμβάσεις προσβασιμότητας - είτε αυτές αφορούν τη διασύνδεση με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και τους δευτερεύοντες/τριτεύοντες κόμβους όπως π.χ. τα λιμάνια, είτε αυτές αφορούν την τοπική προσβασιμότητα - και παρεμβάσεις βελτίωσης χωρικού σχεδιασμού (θεσμοθετήσεις, αναπλάσεις, κ.α.) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Μέσω του άξονα προτεραιότητας επιδιώκεται:

- η ενίσχυση της προσπελασιμότητας και διασυνδεσιμότητας του μεταφορικού δικτύου και των συστημάτων μεταφοράς ενέργειας (π.χ. φυσικού αερίου),
- η βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών μέσα από:
 - την ικανοποίηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων για τα στερεά απόβλητα,
 - την προστασία του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος,
 - την προστασία από πλημμύρες και φαινόμενα διάβρωσης, και
- η αξιοποίηση ΑΠΕ (όπως π.χ. η γεωθερμία) και η ενεργειακή εξοικονόμηση.

Πολλές όμως από τις υποδομές που κρίνονται απαραίτητες διακρίνονται από μεγάλο κόστος υλοποίησης. Για να επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο αποτελεσμάτων είναι απαραίτητη και η συμβολή του αντίστοιχου τομειακού προγράμματος.

Ο ΑΠ 2 χρηματοδοτείται με **271.059.379 €** (ΕΤΠΑ + Εθνική Συμμετοχή). Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω 11 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.7 Αύξηση της χρήσης της γεωθερμίας για θερμικές εφαρμογές

Ο στόχος αυτός προβλέπει την ανάπτυξη των βασικών αναγκαιών υποδομών για την αξιοποίηση της γεωθερμίας σε αστικές, αγροτικές και βιομηχανικές χρήσεις.

Ε.Σ.8 Εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσιες υποδομές

Η επίτευξη της ενεργειακής εξοικονόμησης θα γίνει κυρίως μέσα από παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων στην εκπαίδευση, την υγεία, και τη δημόσια διοίκηση και δευτερευόντως μέσα από παρεμβάσεις ενεργειακής εξοικονόμησης σε άλλες δημόσιες υποδομών (π.χ. δίκτυα φωτισμού σε δρόμους, πάρκα, πλατείες, κλπ) στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων.

Ε.Σ.9 Μείωση της επικινδυνότητας και των επιπτώσεων από φυσικούς κινδύνους και καταστροφές

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσα από έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, έργα αποκατάστασης / προστασίας από τη διάβρωση στην παράκτια ζώνη, έργα σεισμικής θωράκισης κατασκευών, και δράσεις πολιτικής προστασίας (εξοπλισμοί, συστήματα, κ.α.).

Ε.Σ.10 Υποστήριξη της ολοκληρωμένης και βιώσιμης διαχείρισης απορριμμάτων στην ΠΑΜΘ

Η υλοποίηση του ΠΕΣΔΑ ΑΜΘ θα υλοποιηθεί μόνο εν μέρει από το ΠΕΠ ΑΜΘ και θα περιλαμβάνει δράσεις ανακύκλωσης όπως προμήθεια εξοπλισμού προεπεξεργασίας στερεών αποβλήτων και κομποστοποίησης, προμήθεια απορριμματοφόρων, προμήθεια κάδων ανακύκλωσης, και προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας ΚΔΑΥ. Οι λοιπές απαιτούμενες δράσεις θα επιτευχθούν με παρεμβάσεις από το ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» 2014-2020.

Ε.Σ.11 Αποδοτική χρήση υδάτινων πόρων

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί κυρίως μέσα από δράσεις αναβάθμισης δικτύων ύδρευσης για την αντιμετώπιση των διαρροών και δράσεις εξοικονόμησης ύδατος, κάποια έργα επεξεργασίας υγρών λυμάτων (ΕΕΛ) και δικτύων αποχέτευσης, και συστήματα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων (συμπεριλαμβανομένων των υδάτων κολύμβησης), και της λειτουργίας των ΕΕΛ.

Ε.Σ.12 Ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Για την επίτευξη του στόχου αυτού προβλέπονται έργα προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης Μνημείων, Αρχαιολογικών χώρων και στοιχείων της παραδοσιακής πολιτιστικής κληρονομιάς, έργα ανάδειξης, προβολής, και βελτίωσης της επισκεψιμότητας ιστορικών τόπων, εθνικών πάρκων, τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλους, και άλλων αξιόλογων περιοχών, και δράσεις αναβάθμισης αστικών συνόλων και παραδοσιακών οικισμών.

Ε.Σ.13 Προστασία του οικολογικού αποθέματος

Στην επίτευξη του στόχου θα συμβάλλουν η σύνταξη και εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000, δράσεις ερμηνείας περιβάλλοντος και διαχείρισης / προσέλκυσης επισκεπτών σε προστατευόμενες περιοχές, έργα πράσινων υποδομών και οικολογικών διαδρόμων και δράσεις ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των οικοσυστημάτων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Ε.Σ.14 Βιώσιμη αστική ανάπτυξη

Προβλέπεται η υλοποίηση 1-2 Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για την αντιμετώπιση πολλαπλών προκλήσεων σε αστικές περιοχές και η εκπόνηση Τοπικών και Ειδικών Χωρικών σχεδίων για την αντιμετώπιση προβλημάτων συγκρούσεων γης στον αστικό ή εξωαστικό χώρο.

Ε.Σ.15 Βελτίωση της σύνδεσης της ΠΑΜΘ με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών

Ο στόχος αυτός προϋποθέτει την κατασκευή / αναβάθμιση κάθετων αξόνων Εγνατίας Οδού και τη δημιουργία κόμβων διασυνδεδεμένων πολυτροπικών μεταφορών.

Ε.Σ.16 Βελτίωση της συνδεσιμότητας δυσπρόσιτων - νησιωτικών περιοχών για την αντιμετώπιση κοινωνικών - αναπτυξιακών προβλημάτων

Ο φιλόδοξος αυτός στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσα από τη διασύνδεση του οδικού δικτύου με χώρους οικονομικού, πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος και με άλλες υποδομές μεταφορών, και μέσα από τη βελτίωση των χαρακτηριστικών του οδικού δικτύου με έμφαση σε ορεινές & νησιωτικές περιοχές. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι παρεμβάσεις να αποτελούν είτε μέρος μια ολοκληρωμένης τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής (π.χ. ΟΧΕ) είτε μέρος μιας σημειακής ολοκληρωμένης παρέμβασης που αποτελείται από πλέγμα συμπληρωματικών έργων/δράσεων εκ των οποίων τα έργα οδικού δικτύου είναι ένα μόνο τμήμα.

Ε.Σ.17 Αύξηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου

Προβλέπεται η κατασκευή δικτύων φυσικού αερίου μέσης και χαμηλής πίεσης.

Άξονας Προτεραιότητας 3 - " Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής "

Ο άξονας προτεραιότητας 3 επιτελεί διπλό ρόλο:

- αφενός λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τον ΑΠ 2 χρηματοδοτώντας παρεμβάσεις που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και επομένως αυξάνουν την ελκυστικότητα της ΠΑΜΘ ως τόπου εγκατάστασης ατόμων και επιχειρήσεων, και
- αφετέρου συμβάλλει στην «Ανάπτυξη Χωρίς Αποκλεισμούς» με τη συνδυασμένη παρέμβαση του ΕΤΠΑ σε δύο τομείς οι οποίοι επιδεικνύουν μεγάλη συσχέτιση με φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού: την υγεία και την εκπαίδευση.

Βασική επιδίωξη είναι να αυξηθεί η δυναμικότητα των συστημάτων υγείας και εκπαίδευσης να προσφέρουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα τους στην παροχή υπηρεσιών, επιτρέποντας έτσι τη διεύρυνση της κάλυψης του πληθυσμού και ιδίως των ομάδων που χρήζουν ειδικής μέριμνας. Ειδικά στον τομέα της εκπαίδευσης, ο ΑΠ στοχεύει στην καταπολέμηση του φαινομένου της σχολικής διαρροής - το οποίο έχει ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις στην ΑΜΘ - με δύο τρόπους:

- με τη συμπλήρωση/βελτίωση των υποδομών εκπαίδευσης εκεί όπου παρατηρούνται σήμερα ανεπάρκειες, είτε λόγω πρόσφατης αύξησης της συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού στην εκπαίδευση, είτε λόγω μετακινήσεων πληθυσμών, είτε λόγω παλαιότητας υποδομών, και
- με δράσεις που αντιμετωπίζουν απευθείας τη σχολική διαρροή.

Στον τομέα της υγείας, ο ΑΠ στοχεύει στην ενίσχυση του δημοσίου συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας το οποίο - λόγω της πρόσφατης «φτωχοποίησης» του πληθυσμού - δέχεται αυξημένες πιέσεις. Οι προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις στοχεύουν τόσο στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας (όπως μέσα από σύγχρονους και ακριβέστερους διαγνωστικούς εξοπλισμούς), όσο και στη μείωση του κόστους παροχής υπηρεσιών ή/και στην αύξηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας των δομών υγείας (όπως μέσα από τη χρήση ΤΠΕ και την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού σε αυτές).

Ο ΑΠ 3 χρηματοδοτείται με **91.568.827 €** (ΕΤΠΑ + Εθνική Συμμετοχή). Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν από τους παρακάτω 2 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.18 Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσα από την ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών Υγείας, και υποδομών Κοινωνικής Φροντίδας και μέσα από την εξειδικευμένη εκπαίδευση λειτουργών υγείας/κοινωνικής φροντίδας στις νέες δομές και νέους εξοπλισμούς.

Ε.Σ.19 Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών εκπαίδευσης

Προβλέπει την ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών εκπαίδευσης, και δράσεις για τον περιορισμό της σχολικής διαρροής (πχ ενημέρωση, συμβουλευτική, αντιμετώπιση προβλημάτων που αφορούν στη μετακίνηση μαθητών ευπαθών ομάδων, κλπ.)

Άξονας Προτεραιότητας 4 - " Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή "

Ο τέταρτος ΑΠ συνδυάζει παρεμβάσεις για την ικανοποίηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων κοινωνικών αναγκών στην ΠΑΜΘ. Ο κύριος στόχος του είναι να συμβάλει στην «Ανάπτυξη Χωρίς Αποκλεισμούς» με δράσεις του ΕΚΤ και περιλαμβάνει τη συνδυασμένη παρέμβαση στους ΘΣ 8 και 9 της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Βασική στόχευση του ΑΠ είναι η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με δύο τρόπους:

- άμεσα, δηλ. αντιμετωπίζοντας τη φτώχεια, την ανεργία και την πρόσβαση στην εκπαίδευση, υγεία και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες για τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, και
- έμμεσα, δηλ. μέσα από την ενίσχυση των δύο άλλων αξόνων προτεραιότητας του προγράμματος και κυρίως συμβάλλοντας στον ΑΠ 1 μέσα από τις δράσεις του ΘΣ 8.

Για την ισόρροπη ανάπτυξη, σύμφωνα και με τον κανονισμό του ΕΚΤ, θα πρέπει ο ΑΠ 4, να περιλαμβάνει και δράσεις για την προώθηση της Απασχόλησης και της Δια Βίου Μάθησης, οι οποίες λείπουν σε μεγάλο βαθμό από το ΠΕΠ λόγω έλλειψης πόρων. Για το λόγο αυτό, και λόγω της γενικής δημοσιονομικής στενότητας, η δυνατότητα άντλησης πόρων από τομεακά προγράμματα ΕΚΤ.

Οι κύριες παρεμβάσεις για την απασχόληση (ΘΣ 8) θα υλοποιηθούν από το αντίστοιχο τομεακό πρόγραμμα, βάσει εθνικού σχεδιασμού. Οι προβλεπόμενες από το ΠΕΠ ΑΜΘ δράσεις του ΘΣ 8 στοχεύουν μόνο στη στήριξη της απασχόλησης σε σχέση με τους κλάδους προτεραιότητας της RIS3, σε σχέση με τις ΟΧΕ τουρισμού-πολιτισμού (που συνδέεται άμεσα με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς ο τουρισμός αποτελεί αναδυόμενο κλάδο), και τα σχέδια ΒΑΑ. Για την καλύτερη εφαρμογή των δράσεων του ΘΣ 8 του ΠΕΠ ΑΜΘ - και έως την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης των αναγκών της Αγοράς Εργασίας σε Εθνικό επίπεδο - η Περιφέρεια προτίθεται να συστήσει ένα μηχανισμό για τη διάγνωση των αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτύχει τον συστηματικό και περιοδικό προσδιορισμό των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες.

Ο ΑΠ 4 χρηματοδοτείται με **65.343.147 €** (ΕΚΤ + Εθνική Συμμετοχή). Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω 6 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.20 Υποστήριξη της απασχόλησης στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)

Περιλαμβάνει Ολοκληρωμένες Δράσεις προώθησης της απασχόλησης κατ' αποκλειστικότητα σε τομείς της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Ενδεικτικά θα πραγματοποιηθούν: προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων απασχολούμενων, προγράμματα νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων, κ.α.. Επιμέρους ενέργειες αυτών των προγραμμάτων δύναται να αφορούν σε συμβουλευτική, κατάρτιση, δικτύωση, κλπ. των νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων, επιδότηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας.

Ε.Σ.21 Υποστήριξη Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης (Τ.Π.Α.) στον Τουρισμό - Πολιτισμό και σε παρεμβάσεις ΒΑΑ

Ο στόχος αυτός προβλέπει Ολοκληρωμένες Δράσεις προώθησης της απασχόλησης στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ) τουρισμού-πολιτισμού και στα σχέδια ΒΑΑ. Ενδεικτικά θα πραγματοποιηθούν: προγράμματα υποστήριξης και ενίσχυσης της τοπικής απασχόλησης αξιοποιώντας τη δυναμικότητα των τομέων τουρισμού (π.χ. ειδικές μορφές τουρισμού) και πολιτισμού (π.χ. δημιουργικές βιομηχανίες) στο πλαίσιο της ΟΧΕ τουρισμού-πολιτισμού και ενέργειες σε συμβουλευτική, κατάρτιση, δικτύωση, κλπ. ανέργων, με στόχο της επανένταξή τους στην αγορά εργασίας στο πλαίσιο της υλοποίησης των σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Ε.Σ.22 Βελτίωση της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων στην αγορά εργασίας

Η επίτευξη του στόχου θα γίνει μέσα από δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού, προώθησης στην απασχόληση, στοχευμένα προγράμματα επιμόρφωσης / κατάρτισης και παροχή υπηρεσιών φροντίδας παιδιών. Για την καλύτερη υλοποίηση των παραπάνω δράσεων θα λειτουργήσουν One – Stop Shops σε επιλεγμένες ευπαθείς ομάδες με διευρυμένες υπηρεσίες ενίσχυσης της επαγγελματικής αποκατάστασης.

Ε.Σ.23 Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων

Για την επίτευξη του στόχου προβλέπονται δράσεις ανάπτυξης / αναβάθμιση κοινωνικών δομών (όπως κέντρα ημέρας, κινητές μονάδες, κέντρα ευπαθών ομάδων, γραφεία διαμεσολάβησης, δημιουργική απασχόληση παιδιών, ενισχυτική διδασκαλία, κ.α.), η δημιουργία ανοιχτής δομής για μετανάστες, και η ανάπτυξη δικτύου Αλληλεγγύης για το συντονισμό και την αξιολόγηση των δράσεων των δομών καταπολέμησης της φτώχειας. Ειδικά για την ένταξη των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα υλοποιηθούν δράσεις εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης.

Ε.Σ.24 Βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσα από δράσεις προαγωγής της γενικής υγείας των ομάδων στόχου (όπως προληπτική ιατρική και διαχείριση χρόνιων παθήσεων), παρεμβάσεις πρόληψης/διαχείρισης έναντι παραγόντων κινδύνου για τη δημόσια υγεία (όπως επιδημιολογική προστασία, δράσεις δημόσιας υγείας στους τομείς παιδείας, εργασίας, μεταναστών, ειδικών ομάδων πληθυσμού, ευπαθών ομάδων πληθυσμού, κ.α.). Συμπληρωματικά, η υλοποίηση νέων μοντέλων παροχής υπηρεσιών υγείας – κοινωνικής φροντίδας (π.χ. ΠΕΔΥ Δήμων) και η εκπαίδευση λειτουργών υγείας θα συμβάλουν προς την κατεύθυνση της δημιουργίας βελτιωμένων μοντέλων προσφερόμενων υπηρεσιών.

Ε.Σ.25 Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

Η επίτευξη του στόχου θα γίνει μέσα από Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης στην Κοινωνική Οικονομία που θα περιλαμβάνουν ολοκληρωμένες δράσεις για τη δημιουργία και τη στήριξη της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων κάθε μορφής.

Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται επίσης δύο άξονες Τεχνικής Βοήθειας, συνολικής χρηματοδότησης **9.344.893 €** (ΕΤΠΑ + ΕΚΤ + Εθνική Συμμετοχή) που έχουν σαν στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή και διαχείριση του προγράμματος, παράλληλα με την ενίσχυση του Περιφερειακού Μηχανισμού Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας.

4. Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις

Κύριος στόχος της ολοκληρωμένης χωρικής προσέγγισης του ΠΕΠ ΑΜΘ είναι η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης των περιοχών της περιφέρειας, ο οποίος είναι και ένας από τους επιλεγμένους στόχους υψηλής προτεραιότητας στους οποίους βασίζεται ο σχεδιασμός του ΠΕΠ. Στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, η ΠΑΜΘ επιχειρεί μέσω της ολοκληρωμένης χωρικής προσέγγισης να αμβλύνει ενδοπεριφερειακές ή/και τοπικές αναπτυξιακές ανισότητες. Δευτερευόντως, τα εργαλεία της ολοκληρωμένης χωρικής προσέγγισης χρησιμοποιούνται για να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων και αλληλοσυμπληρούμενων συμπλεγμάτων παραγωγικών και άλλων δραστηριοτήτων για την επίτευξη μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας.

Ο στόχος της χωρικής προσέγγισης μέσω του ΠΕΠ είναι:

- να αντιμετωπιστούν κρίσιμες χωρικές συγκεντρώσεις πολλαπλών προβλημάτων που είτε αφορούν στην άναρχη επέκταση αστικών και τουριστικών δραστηριοτήτων σε περιοχές αξιολογού φυσικού περιβάλλοντος, είτε στη χωρική συγκέντρωση ακραίων κοινωνικοοικονομικών φαινομένων (δημογραφικός μαρασμός, φτώχεια, παραβατικότητα, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, χαμηλή οικονομική δραστηριότητα, ρύπανση, κ.α.), και

- να αξιοποιηθεί η συμπληρωματικότητα δράσεων για την ενεργοποίηση «οικονομιών κλίμακας» (π.χ. χωρικά φυσικά - τουριστικά - πολιτιστικά - οικονομικά-μεταφορικά δίκτυα) με κύριο στόχο τη δημιουργία μόνιμων θέσεων εργασίας.

Έτσι προωθείται κατ' αρχάς η υλοποίηση των εξής τύπων ολοκληρωμένης χωρικής παρέμβασης:

- Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ). Θα υλοποιηθούν:
 - έως δύο διακριτά σχέδια ολοκληρωμένης τουριστικής αξιοποίησης σε περιοχές που συγκροτούν δίκτυο πολιτιστικών - φυσικών πόρων με στόχο την τουριστική τους αξιοποίηση,
 - ένα σχέδιο σε ιδιαίτερα υποβαθμισμένους οικισμούς και σε οικισμούς όπου διαβιούν Ρομά με στόχο την κοινωνικο-οικονομική ένταξή τους, και
 - έως δύο διακριτά σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.
- Σχέδια με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤαΠΤΟΚ) δεδομένου ότι εκχωρούνται πόροι από το Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη 2014 - 2020». Θα υλοποιηθούν:
 - ένα σχέδιο στις ορεινές περιοχές της Ροδόπης (σε μικρούς πυρήνες) για την αντιμετώπιση δημογραφικών, κοινωνικο-οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων, και
 - ένα σχέδιο στον παράκτιο χώρο για την αντιμετώπιση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων - συγκρούσεων γης.